

Sygn. akt: I C 191/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Aleksandra Bogusz

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **C. S.**

przeciwko E. Z.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. uchyła wyrok zaoczny z dnia 25 lipca 2017 r. wobec pozwanej E. Z. w całości i powództwo co do niej oddała,

II. nakazuje zwrócić pozwanej kwotę 250 (dwieście pięćdziesiąt) zł tytułem niewykorzystanej zaliczki,

III. nie obciąża powódki kosztami procesu na rzecz pozwanej.

Sygn. akt I C 191/17

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 4 kwietnia 2017r. powódka C. S. wniosła o zobowiązanie pozwanych E. Z., M. Ś., J. S., A. Z. (1) do złożenia oświadczenia woli następującej treści:

„Wyrażam zgodę na ekshumację zwłok mojego wujka W. Ś. (1) z Cmentarza Komunalnego w B. na Cmentarz Komunalny w B. na wniosek Pani C. S. skierowany do Państwowego Inspektora Sanitarnego w K.” Ponadto wniosła o zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż domaga się wydania zezwolenia na ekshumację zwłok ojca W. Ś. (1), w 1993r., celem wystawienia wspólnego grobu rodzinnego i połączenia we wspólnej mogile szczątków T. Ś.- jej matki, W. Ś. (1)- jej ojca i W. Ś. (2)- babci. Obecnie W. Ś. (1) jest pochowany na cmentarzu komunalnym w B. w odległości 1 m i 30 cm od mogiły swojej matki oraz w znacznej odległości od byłej żony, która jest pochowana w drugim końcu alei. Pozwani nie przyjeżdżają na grób stryja i nie interesują się stanem nagrobków zmarłych, które obecnie są bardzo zniszczone. Oświadczenie dla celów ekshumacji jest wymagane przez Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w K.. (k. 4 – 5, k. 76)

Pozwani nie złożyli odpowiedzi na pozew i nie zajęli stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 25 lipca 2017r. wydanym w sprawie Sąd uwzględnił żądanie pozwu wobec wszystkich pozwanych, zasądając też od nich solidarnie na rzecz powódki kwotę 600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nadając wyrokowi w punkcie III rygor wykonalności (k. 52)

W sprzeciwie od wyroku zaocznego wniesionym w dniu 22 sierpnia 2017r. przez E. Z. pozwana wniosła o uchylenie wyroku zaocznego, oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów sądowych, w tym kosztów sprzeciwu w wysokości 300 zł.

W uzasadnieniu podała, iż roszczenie powódki jest niezasadne albowiem jest sprzeczne z ostatnią wolą stryja – W. Ś. (1), który chciał być pochowany obok swojej matki W. Ś. (2). Wola zmarłego stryja była powódce znana i została uszanowana przez najbliższą rodzinę, w tym również przez drugą żonę stryja I. Ś. (1).

W ocenie pozwanej argumenty, które przytacza powódka są niewystarczające dla uznania, że zachodzą wyjątkowej okoliczności dla przeprowadzenia ekshumacji zwłok. Nadto w sprawie nie zachodzą warunki formalne do przeniesienia zwłok stryja, albowiem nie wszyscy uprawnieni wyrazili zgodę na ekshumację (k. 63 – 65).

Pozostali pozwani nie wnieśli sprzeciwu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

W. Ś. (1) urodzony (...) zmarł (...). w K.. Był dwukrotnie żonaty. Z pierwszego małżeństwa z T. Ś. miał trójkę dzieci: A. C., I. P. i powódkę C. S.. T. Ś. zmarła w (...) w wieku (...) lat. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym w B.. Była jego żoną przez 15 lat.

(dowód: skrócony akt zgonu k. 6, zeznania powódki k. 95)

W. Ś. (1) ponownie ożenił się w 1978 r. Jego matka - W. Ś. (2) zmarła w 1988 r. Została pochowana na Cmentarzu Komunalnym w B.. Obecny na jej pogrzebie W. Ś. (1), w trakcie stypy, w obecności I. Ś. (1), M. M., A. M. oświadczył wolę pochowania jego zwłok obok grobu matki. Oświadczenie o podobnej treści W. Ś. (1) złożył podczas swojej wizyty w rodzinnej miejscowości R. S. w trakcie rozmowy z bratem, w obecności A. Z. (2). W. Ś. (3) nie wyraził sprzeciwu przed tym aby jego brat po śmierci został pochowany obok matki - W. Ś. (2) na Cmentarzu Komunalnym w B..

(dowód: zeznania świadka A. Z. (2) k. 94, zeznania powódki k. 95, wysłuchanie informacyjne powódki 00:05:43 k. 38)

W. Ś. (1) zmarł w 1993r. Pogrzeb był zorganizowany przez I. Ś. (2) jego drugą żonę. Wówczas W. Ś. (1) został pochowany w odległości około metra od grobu matki. Natomiast grób T. Ś. – pierwszej żony, znajduje się w odległości ok. 30 – 40 m. od grobu W. Ś. (1).

Jego druga żona - I. Ś. (1) zmarła (...). i została pochowana obok swojej matki na cmentarzu komunalnym w B..

C. S. wspólnie z rodzeństwem A. C. i I. P. postanowiły, iż postawią wspólny grób rodzinny w którym złożą mogiły ojca, matki i babci. C. S. wielokrotnie zwracała się z wnioskiem do kuzynów (M. Ś., J. S., A. Z. (1) i E. Z.) o wyrażenie zgody na ekshumację zwłok ojca, jednakże bezskutecznie.

(dowód: pismo k. 8 – 9, korespondencja k. 12 – 17, zeznania powódki k. 95)

Sąd zważył co następuje

Powództwo skierowana wobec E. Z., nie zasługuje na uwzględnienie, z uwagi na jego bezzasadność.

Tytułem wstępu należy wskazać, iż wobec zaistnienia przesłanek z art. 339 i 340 k.p.c. w dniu 25 lipca 2017r. w sprawie o sygn. akt I C 191/17 w stosunku do pozwanych M. Ś., E. Z., J. S. i A. Z. (1) został wydany wyrok zaoczny uwzględniający powództwo w całości. Wyrok został doręczony E. Z. w dniu 8 sierpnia 2017r., która w ustawowym 14-dniowym terminie wniosła sprzeciw.

W pierwszej kolejności zachodziła konieczność odniesienia się do kwestii formalnoprawnych i określenia rodzaju współuczestnictwa z uwagi na występowanie wielopodmiotowości po stronie biernej sporu i zaskarżenie orzeczenia tylko przez pozwaną. Analiza stosunku prawnego dotyczącego zgłoszonego roszczenia od strony prawa materialnego,

skutkującego powstaniem określonego rodzaju współuczestnictwa procesowego, wskazuję, że po stronie pozwanej występuje współuczestnictwo materialne bierne określone w art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c oparte na wspólnym wykonywaniu niepodzielnego prawa. Jednocześnie w ocenie Sądu w sprawie nie zachodziły podstawy do uznania, współuczestnictwa materialnego w jego kwalifikowanej postaci - współuczestnictwa jednolitego, koniecznego. Z uwagi na przedmiot procesu nie można bowiem uznać, iż przeciwko pozwanym sprawa może się toczyć tylko łącznie (współuczestnictwo konieczne) bądź też z istoty spornego stosunku prawnego lub przepis ustawy, wynika, że wyrok ma dotyczyć niepodzielnie wszystkich współuczestników. Tzw. prawo do grobu przysługuje bowiem najbliższej rodzinie osoby zmarłej i jest prawem podmiotowym, osobistym i dobrem niepodzielnym. Jest prawem złożonym w którego skład wchodzi wszystkie elementy zarówno o charakterze majątkowym jak i osobistym. Przepisy nie definiują kręgu osób uprawnionych do grobu, którego źródłem jest fakt powiązań rodzinnych z osobą pochowaną, a w którego zakres wchodzi m.in. urządzenie pogrzebu, nagrobka, decydowanie o wystroju, składanie wieńców, palenie zniczy. Dysponowanie tymi uprawnieniami przysługuje niepodzielnie każdemu z współuprawnionych, przy czym zakres tych uprawnień jest dla każdego z nich tożsamy, niezależnie od miejsca jakie zajmują w ustawowym katalogu. Powódka, jako współuprawniona do korzystania z grobu, nie może sama o nim decydować. W zakresie zaś, w którym art. 10 ust. 1 ustawy z 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych dotyczy prawa osobistego, podlega reżimowi art. 24 § 1 k.c. co oznacza, że każda z osób władna jest przystąpić do wykonania prawa pochowania, a inna z osób należących do tego kręgu może skutecznie domagać się zaniechania jedynie wtedy, gdy wspomniane działanie przedstawia się jako bezprawne. Natomiast prawo osobiste do zmiany miejsca spoczyniania zwłok może być wykonywane wspólnie przez wszystkich żyjących członków najbliższej rodziny zmarłego. Z istoty tej wspólności wynika, że do zmiany miejsca pochówku wymagana jest zgoda wszystkich uprawnionych (wyrok Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 1966 r., sygn. akt II CR 106/66). W związku z powyższym w zaistniałej sytuacji nie można uznać, iż najbliżsi członkowie rodziny posiadają wspólne prawo do przeprowadzenia ekshumacji, a w ocenie Sądu każdemu z współuczestników przysługuje samodzielne i podmiotowe prawo podmiotowe do pochówku, które w przypadku ekshumacji może być wykonywane wspólnie. Przyjęcie współuczestnictwa materialnego oznacza, że każdy współuczestnik działa w imieniu własnym. Czynność procesowa współuczestnika zwykłego jest skuteczna tylko wobec niego. Nie jest natomiast skuteczna wobec pozostałych współuczestników. Zasada samodzielności działania współuczestników w procesie ma również swoje konsekwencje. Wynika z niej, że działania poszczególnych współuczestników mogą wywierać skutek jedynie w stosunku do tych, którzy czynność procesową podjęli. Podobnie, zaniechanie dokonania czynności procesowej nie uniemożliwia dokonania tej czynności przez drugiego współuczestnika. Z zasady samodzielności wynika, że sprzeciw od wyroku zaocznego wniesiony przez jednego ze współuczestników materialnych niejednolitych nie jest skuteczny wobec innych. Wobec tego zaskarżenie orzeczenia wywołuje skutek tylko dla E. Z., która ze środka skorzystała i spowodowała obowiązek rozpoznania sprzeciwu wyłącznie wobec niej.

Przed analizą zasadności powództwa należało poczynić kilka uwag o charakterze ogólnym. Prawo do pochowania zwłok osoby zmarłej (art. 10 ust. 1 ustawy z 1959r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych) wraz z prawem do ekshumacji (art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych) oraz prawo do kultywowania pamięci o niej stanowi dobro osobiste, chronione przepisami art. 23 i 24 k.c. Z przepisu art. 24 § 1 k.c., określającego zasady odpowiedzialności cywilnej niemajątkowej za naruszenie dóbr osobistych, wynika, że sam fakt naruszenia dobra osobistego nie jest równoznaczny z przypisaniem odpowiedzialności za ten czyn. Odpowiedzialność osób naruszających dobra osobiste nie ma bowiem charakteru bezwzględnego. Odpowiedzialność ta jest wyłączona, jeżeli działanie sprawcy nie jest bezprawne. Za bezprawne uznaje się zaś zachowanie sprzeczne z normami prawa bądź z zasadami współżycia społecznego. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: 1) działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, 2) wykonywanie prawa podmiotowego, 3) zgodę pokrzywdzonego (ale z zastrzeżeniem uchylecia jej skuteczności w niektórych przypadkach) oraz 4) działanie w obronie uzasadnionego interesu.

Zakres prawa kultywowania pamięci nie wyczerpuje się z chwilą pochowania, lecz obejmuje również możliwość żądania na drodze sądowej ekshumacji w celu pochowania zwłok w innym stosownym miejscu (por. np.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 1965 r., I CR 464/64, OSNCP 10/1965/171). Nie ogranicza się również jedynie do kręgu osób wskazanych w art. 10 ustawy, który reguluje chowanie i ekshumacje zwłok tylko pod kątem porządku

publicznego, nie zaś pod kątem ochrony dóbr osobistych zmarłego. Osoba uprawniona do żądania ekshumacji w przypadku wykazania w świetle okoliczności konkretnej sprawy zasadności żądania ekshumacji może więc domagać się na drodze postępowania cywilnego zobowiązania innej osoby uprawnionej, a sprzeciwiającej się ekshumacji, do złożenia oświadczenia woli wyrażającego na to zgodę na podstawie art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 § 1 k.p.c. (por. np.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1966 r., wydany w sprawie o sygn. akt I CR 346/65). W przypadku uwzględnienia powództwa wyrok zastępuje taką zgodę.

Przedmiotem ochrony prawnej jest prawo do sprawowania kultu osoby zmarłej, natomiast przesłanką tej ochrony jest naruszenie dobra osobistego podmiotu tego prawa. Jak już wcześniej wspomniano zakres prawa do pochowania nie wyczerpuje się z chwilą pochówku zwłok określonej osoby, lecz obejmuje również możliwość żądania ekshumacji w celu pochowania zwłok w innym stosownym miejscu. Wyraźnie podkreślić również należy, że takie żądanie wysunięte w razie sporu między pozostałymi bliskimi zmarłych, może być uwzględnione jedynie wówczas, gdy szczególne względy ochrony dóbr osobistych za tym przemawiają. W przypadku kolizji zasady niezakłócenia miejsca spoczynku zmarłych z brakiem zgody w rodzinie, co do miejsca pochowania zmarłych, wskazana zasada wyraźnie dominuje (por. np: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 1998 r., sygn. akt I CKN 729/97).

Przechodząc do merytorycznej analizy powództwa należy wskazać, iż roszczenie C. S. dotyczyło zobowiązania pozwanych do złożenia oświadczenia woli w ramach postępowania o ochronę dóbr osobistych. Rzeczą Sądu w tym postępowaniu była zatem ocena, czy pozwana dopuściła się naruszenia dóbr osobistych powódki odmawiając udzielenia zgody na ekshumację i zmianę miejsca spoczynku W. Ś. (1). Z przepisu art. 24 k.c. wynikają dwie przesłanki ochrony dóbr osobistych: naruszenie dobra osobistego i bezprawność tego naruszenia. O naruszeniu dobra osobistego można mówić tylko wówczas, gdy działanie drugiej strony było bezprawne, a mianowicie sprzeczne z normami prawnymi lub zasadami współżycia społecznego. Rozpoznając sprawę Sąd winien ustalić pierwszej kolejności, czy doszło do naruszenia dobra osobistego bądź jego zagrożenia, a następnie czy działanie pozwanej było bezprawne. Z art. 24 § 1 k.c. wynika domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego, które podlega obaleniu poprzez wykazanie uprawnienia do określonego działania. W ocenie Sądu pozwana przedstawiła dostatecznie uzasadniające stanowisko wskazujące, iż odmowa wyrażenia przez nią zgody na ekshumację jest zgodne z prawem i zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31.01.1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. 2015, poz. 2126) prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie: 1) pozostały małżonek; 2) krewni zstępni; 3) krewni wstępni; 4) krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa; 5) powinowaci w linii prostej do 1 stopnia.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 tej samej ustawy, ekshumacja zwłok i szczątków może być dokonana: 1) na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok za zezwoleniem właściwego inspektora sanitarnego; 2) na zarządzenie prokuratora lub sądu; 3) na podstawie decyzji właściwego inspektora sanitarnego w razie zajęcia terenu cmentarza na inny cel. Powszechnie uznawanym w orzecznictwie sądowym i w doktrynie - mimo, że niewymienionym w art. 23 k.c., który zawiera otwarty katalog dóbr osobistych - dobrem osobistym jest kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej. Jest to samoistne dobro osobiste osób bliskich zmarłego, obejmujące prawo do pochowania zwłok, ich przeniesienia lub ekshumacji, wybudowania nagrobka i ustalenia na nim napisu, odwiedzania i pielęgnacji grobu, odbywania ceremonii religijnych. Kult pamięci zmarłego polega na przysługujących człowiekowi uprawnieniach wpływających ze sfery uczuć odnoszących się do osoby zmarłej, okazywania szacunku dla wspomnień i pamięci o niej, urządzenia pogrzebu oraz nagrobka i decydowania o jego wystroju, załatwiania spraw z zarządem cmentarza, ochronie przed naruszeniami, składania wieńców, palenia zniczy, decydowania lub współdecydowania o przeznaczeniu wolnych miejsc w grobie murowanym dla pochowania dalszych zmarłych itp. Kult pamięci osoby zmarłej poza uprawnieniem do sposobu i miejsca pochowania zwłok jest realizowany także później przez opiekę nad miejscem szczególnym, jakim jest grób, stanowiący materialny i postrzegalny wyraz pamięci o zmarłym. Grób to nie tylko miejsce pochówku, ale także miejsce spoczynku, a dla osób wierzących miejsce oczekiwania, modlitwy, zadumy i kontemplacji, tworzący

warunki do szczególnego rodzaju relacji emocjonalnej bliskich ze zmarłym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 września 2007 r., sygn. akt II CSK 237/07, LEX nr 435453).

Punktem wyjścia do oceny wniosku o ekshumację i przeniesienie zwłok w inne miejsce pochówku jest zgoda wszystkich uprawnionych członków rodziny zmarłego. Jeśli jej nie ma ekshumacja może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Strona, która w procesie dochodzi swoich praw, ma obowiązek wskazywania okoliczności faktycznych uzasadniających dochodzone przez nią roszczenie, a jeżeli powołane przez nią fakty okażą się sporne i wymagające dowodu także obowiązek wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne. W ocenie Sądu pozwana udowodniła, że jej działanie nie jest bezprawne, a powódka tym wymaganiom nie sprostała.

Powódka i pozwana należą do kręgu osób, którym przysługuje prawo do pochowania zwłok zmarłego W. Ś. (1) (wraz z prawem do ekshumacji) oraz do pamięci o nim. Ochrona takiego dobra realizowana jest z reguły przez zgłoszenie roszczenia o zobowiązanie osoby naruszającej dobro osobiste do określonego zachowania. W ocenie Sądu zachowanie E. Z. może usprawiedliwiać ostatnia wola zmarłego, która nie pozostaje w konflikcie z obowiązującym prawem. Zasady kultu, szacunek dla osób zmarłych sprzeciwiają się ekshumacji zwłok ludzkich, o ile nie przemawiają za tym ważne względy społeczne lub osobiste, osób uprawnionych do podjęcia takich decyzji. Prawo osobiste jednostki do oddawania kultu zmarłemu nie może być wykonywane w oderwaniu od ochrony pamięci tej osoby o zmarłym i prawa do kultywowania pamięci innych osób uprawnionych. Zauważyć należy, że z okoliczności ujawnionych w toku postępowania wynika, że powódka oprócz okazania kultu zmarłemu i chęci połączenia rodziny we wspólnej mogile pragnie dokonać ekshumacji również z celów pragmatycznych. Jak argumentowała wystawione zmarłym pomniki są już zniszczone, a wspólne złożenie zwłok ułatwiłoby powódce i jej siostrom dbałość o ich wygląd.

Roszczenia powódki jest więc dowodem nieakceptowania woli zmarłego do spoczynku obok matki i pewnym dystansie do obu żon, celem niewyróżniania żadnej z nich. Takie były jego plany i dyspozycje. Zakłócenie spokoju jego spoczynku, co w ocenie Sądu, prowadziłyby do zaprzeczenia prawdziwego kultu pamięci osoby zmarłej. Może świadczyć o niewłaściwym rozumieniu istoty tego dobra. Dobro osobiste w postaci kultu pamięci osoby zmarłej obejmuje nie tylko prawo osób bliskich zmarłego do czczenia jego pamięci, ale także uprawnienie samego zmarłego odnośnie sposobu i miejsca pochowania zwłok lub prochów. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 listopada 1978 r., IV CR 359/78 (LEX nr 8145) „wola zmarłego, gdzie ma być pochowany ma znaczenie, jednakże tylko w płaszczyźnie moralnej i tym samym mogąca mieć wpływ na ocenę, czy w razie kolizji ze strony uprawnionych do pochowania zwłok postępowanie uprawnionego w pierwszej kolejności nie jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego”. Tę uwagę należy uzupełnić stwierdzeniem, że wola zmarłego również jest jego prawem podmiotowym, a prawo do decyzji w przedmiocie miejsca pochówku dobrem osobistym podlegającym ochronie. Istotnie kult pamięci osoby zmarłej poza uprawnieniem odnośnie sposobu i miejsca pochowania zwłok (prochów) realizowany jest także później poprzez opiekę nad miejscem szczególnym jakim jest grób, stanowiący materialny i postrzegalny wyraz pamięci o zmarłym. Grób to bowiem nie tylko miejsce pochówku, ale także – jak miejsce wiecznego spoczynku, a dla osób wierzących miejsce oczekiwania, modlitwy, zadumy i kontemplacji, tworzący warunki do szczególnego rodzaju relacji emocjonalnej bliskich ze zmarłym. Przez podjęcie decyzji o ekshumowaniu zwłok W. Ś. (1) i złożenie jego prochów we wspólnej mogile, powódka – jeśli nie pozbawiłaby, to niewątpliwie w znacznym stopniu ograniczyła prawo podmiotowe zmarłego do godnego spoczynku i podjęcia decyzji w tym przedmiocie. Twierdzenia powódki o konieczności połączenia rodziny we wspólnej mogile wynikają z jej osobistego pojmowania dobra jakim jest kult pamięci osoby zmarłej, które jednak nie może przeważać nad samą decyzją zmarłego, który chciał zachować status quo i nie chciał być pochowany obok żony (zarówno z pierwszego jak i drugiego małżeństwa). Jak wynika bowiem z zeznań A. Z. (2), W. Ś. (1) dwukrotnie wyraził swoją ostatnią wolę co do miejsca, w którym chciałby być pochowany. W ocenie Sądu prawo osoby kultywującej pamięć o zmarłym nie może bowiem przewyższać dobra samego zmarłego, którego wolą było pochowanie obok matki. Uszanowała to też jego druga żona nie domagając się wspólnego grobu.

Istotne w sprawie jest również to, że nie istnieją żadne obiektywne przeszkody, które nie tylko uniemożliwiłyby, ale nawet utrudniały powódce możliwość odwiedzania grobu W. Ś. (1) i w ten sposób realizowania jej prawa w zakresie kultywowania pamięci o zmarłym ojcu. Sama tylko odległość na cmentarz nie jest wystarczającą przesłanką, która uzasadniałaby uwzględnienie powództwa. Zresztą wskazać można, że odległość pomiędzy nagrobkami nie jest, aż tak

znaczna, a najbliżsi krewni powódki pochowani są na jednym cmentarzu. Również przedstawiane przez powódkę zarzuty co do braku wskazania przez W. Ś. (1) miejsca pochówku były niezgodne z prawdą. Przesłuchany w sprawie świadek - A. Z. (2) dwukrotnie bowiem słyszał oświadczenia zmarłego w tym przedmiocie, a Sąd nie znalazł podstaw aby odrzucać w procesie dowodzenia jego zeznań i uznawać je za niewiarygodne. Świadek bowiem precyzyjnie wskazywał zarówno okoliczności w jakich oświadczenie miało miejsce jak i osoby, które je słyszały. Argumenty przytoczone przez powódkę w postaci konieczności na nowo połączenia rodziny i zapewnienie należytej dbałości o nagrobek, niewątpliwie są ważne, ale ich uwzględnienie naruszyłoby prawo do wyboru miejsca pochówku wyraźnie określone przez zmarłego. Nie można również przyjąć, że niższy koszt wystawienie jednego wspólnego nagrobka i chęć pochowania ojca z matką, z którą – jak wyżej wskazano – W. Ś. (1) nie chciał być pochowany jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia jej żądania.

Reasumując stwierdzić należy, że zobowiązanie do wyrażenia zgody na ekshumację może być uwzględnione jedynie wówczas, gdy szczególne względy ochrony dóbr osobistych za tym przemawiają. Tymczasem z wyżej wskazanych przyczyn, w tym mając na uwadze dominację zasady niezakłócania miejsca spoczynku i uszanowania woli zmarłego stwierdzić należało, że w rozpoznawanej sprawie powódka nie udowodnił, aby zachodziły tak ważne okoliczności, które uzasadniałyby uwzględnienie jej żądania, a w konsekwencji tego powództwo wniesione w niniejszej sprawie należało oddalić.

W związku z powyższy Sąd uchylił wyrok zaoczny z dnia 25 lipca 2017r. wobec E. Z. w całości i powództwo co do niej oddalił. W punkcie II Wyroku Sąd nakazał zwrócić pozwanej kwotę 250 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki. (art. 80 ust 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Z uwagi na to, że pozwana złożyła odpowiedzi na pozew i nie stawiała się na rozprawę, a w sprawie nie zachodziło współuczestnictwo jednolite, winna ona ponieść koszty rozprawy odroczonej zgodnie z art. 348 k.p.c. Stosownie do tego przepisu koszty rozprawy zaocznej i sprzeciwu ponosi pozwany. W związku z pomimo, że powódka ostatecznie przegrała proces wobec pozwanej E. Z., Sąd nie obciążył jej kosztami procesu na rzecz pozwanej (punkt III Wyroku).